

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА І РЕСТАВРАЦІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-педагогічної та навчальної
роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
« ____ » _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОМПОЗИЦІЯ

для студентів

спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

освітній рівень перший (бакалаврський)

освітньої програми 023.00.02 «Цифрове етномистецтво»

Київ – 2024

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307965
Програма № 3172/24
Начальник Відділу моніторингу якості освіти

(підпис) (прізвище, ініціали)
« ____ » _____ 2024 р.

Розробник: Зайцева Вероніка Іванівна, доцент кафедри декоративного мистецтва і реставрації Факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Викладач: Зайцева Вероніка Іванівна, доцент кафедри декоративного мистецтва і реставрації Факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

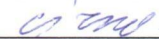
Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри декоративного мистецтва і реставрації Факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Протокол № від «9» січня 2024 р.

Завідувач кафедри
декоративного мистецтва і реставрації Алла РУДЕНЧЕНКО

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
023.00.02 «Цифрове етномистецтво»
«20» 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми
023.00.02 «Цифрове етномистецтво» Алла РУДЕНЧЕНКО

Робочу програму перевірено
«31» 2024 р.

Заступник декана
з науково-методичної та навчальної роботи Алла ТАРАННИК

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол №__
 (підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Нормативна	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/ годин	4/120	
Курс	1	-
Семестр	2	-
Кількість змістовних модулів з розподілом:	1	-
Обсяг кредитів	2	-
Обсяг годин, в тому числі:	60	-
Аудиторні	28	-
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	28	-
Форма семестрового контролю	залік	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – набуття знань та розвиток професійних навичок для самостійного творчого вирішення завдань художньої діяльності, свідомого використання знань в практичній діяльності.

Завдання курсу:

- здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань;
- уміння оцінювати й модифікувати освоєні наукові методи і засоби художньої діяльності;
- спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію. Фахові компетентності (організаційна, мистецтвознавча) та спеціальні (художньо-творча);
- здатність використовувати у практичній діяльності досвід світового та вітчизняного візуального мистецтва, методів та авторських прийомів провідних художників;
- володіння навичками візуального сприйняття і створення абстрактних формальних композицій.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності формуються загальні та фахові компетентності:

Програмні компетентності	Код	Значення компетентності
Загальні	ЗК 5	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

компетентності	ЗК 6	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК 9	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
	ЗК 11	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК 6	Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.

3. Результати навчання за дисципліною

Знання:

- принципи основних законів прийомів та засобів композиції;
- різноманітних прийомів побудови врівноважених формальних композицій;
- основні методи, техніки, технології та їх використання, зображувально-виразних можливостей в рішенні образних задач;
- відповідні прийоми та засоби формальної композиції;
- засоби передачі формальними засобами певні психологічні стани;
- принципи формалізації візуальної інформації твору;
- художньо-виразні засоби виконання формальних композицій.

Практичні навички і вміння:

- створити та намалювати в різних техніках простий, складний композиційний твір;
- застосовувати різноманітні художні матеріали, технічні засоби та техніки для досягнення найкращого результату;
- розвивати в собі індивідуальне творче мислення;
- створювати формальні абстрактні композиції;
- займатися фаховою діяльністю в галузі візуального образотворчого мистецтва;
- використовувати розумову активність, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань;

Програмні результати навчання:

Код	Значення програмного результату
ПРН 1	Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.
ПРН 2	Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
ПРН 6	Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.
ПРН 7	Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методи реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.
ПРН 8	Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

ПРН 18	Формувати екологічну свідомість і культуру особистості, застосовувати екологічні принципи в житті та професійній діяльності.
--------	--

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійні
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Основні принципи композиції. Засоби декоративної стилізації.							
Тема 1. Вступ. Типи композиції й прийоми. Основні принципи композиції (симетрія, асиметрія; статика та динаміка).	14			8			6
Тема 2. Композиція метричного масштабу, орнаментика.	12			6			6
Тема 3. Графічні текстури та їх застосування в композиції.	10			6			4
Тема 4. Засоби декоративної стилізації в композиції. Стилiзація природних форм.	8			8			
Тема 5. Декоративна стилізація натюрморту. Контраст. Ньюанс.	12						12
Модульний контроль	4						
Разом	60			28			28
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього	60			28			28

5. Програма навчальної дисципліни ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ КОМПОЗИЦІЇ. ЗАСОБИ ДЕКОРАТИВНОЇ СТИЛІЗАЦІЇ.

Тема 1. Вступ. Типи композиції й прийоми. Основні принципи композиції (симетрія, асиметрія; статика та динаміка). (8 год.)

Завдання курсу, матеріали, інструменти. Декоративна композиція. Основні поняття. Види композиції. Закони, правила, категорії, виражальні засоби композиції.

Побудова симетричної статичної та асиметричної динамічної композиції формальними засобами. Пошукові варіанти виконуються за допомогою ескізних 4-5 варіантів. Композиційна складова в контексті основної теми, кольорова гамма та пропорції – за вибором студента. Матеріали: гуаш, папір, туш, перо, пензель. Основний варіант виконати на папері формату А-3 в кольорі. Згідно остаточного варіанта, оригінал композиції виконується засобами комп'ютерної графіки.

Виконання серії пошукових ескізів на тему статичної й симетричної композиції за допомогою прийомів та засобів стилізації в декоративній композиції. Матеріали: гуаш, папір, туш, перо, пензель. (4 год.).

Виконання серії пошукових ескізів асиметричної динамічної композиції за допомогою прийомів та засобів стилізації в декоративній композиції. Вибір остаточного варіанта найбільш виразної композиції. Виконання основного варіанта (4 год.).

Композиційна складова в контексті основної теми, кольорова гамма та пропорції – за вибором студента. Основний варіант виконати на папері формату А-3 в кольорі. Згідно остаточного варіанта, оригінал композиції виконується засобами комп'ютерної графіки. В роботі враховувати основні прийоми компоновки у площині.

Рекомендована література:

основна: [1], [2], [3], [4], [5].

додаткова: [1], [2], [3], [4], [5].

Тема 2. Композиція метричного масштабу, орнаментика. (6 год.)

Побудова декоративної орнаментальної композиції (замкнутий, обмежений та необмежений простір).

Виконання комплексного завдання – створення власної декоративної композиції з елементами метричного масштабу. Основною концепцією є створення творчої складної композиції в кольорі.

Ескізи композиції будуються з активним використанням кольору або мішаною технікою – пензель, перо, туш, гуаш, темпера, акрил тощо (формат: А4).

Пошуки концептуального вирішення (2 год.). Виконання серії пошукових ескізів композиції, яка максимально точно виражає специфіку емоційно-чуттєвого сприйняття вихідної тематики. Вибір остаточного варіанта найбільш виразної композиції та затвердження його викладачем.

Композиція в кольорі (4 год.). Виконати власний варіант даної композиції в кольорі з деталізацією форми. Узагальнити другорядні елементи, проаналізувати зміни характеру декоративної композиції. Основний варіант виконати на папері формату А-3 в кольорі. Результатом роботи є композиційне вираження заданої теми. Оригінал композиції, за бажанням, виконується засобами комп'ютерної графіки.

Рекомендована література:

основна: [1], [2], [3], [4], [5].

додаткова: [1], [2], [3], [4], [5].

Тема 3. Графічні текстури та їх застосування в композиції (6 год.)

Виконання комплексного завдання – створення власної декоративної композиції з елементами графічних текстур. Основною концепцією є створення творчої композиції за допомогою різних графічних текстур.

Результатом вправи є композиційне вираження заданої теми. Композиції будуються з використанням одного кольору – пензель, перо, туш, гуаш, темпера, акрил тощо. Формат: А3.

Пошуки концептуального вирішення (2 год.). Виконання серії пошукових ескізів композиції, яка максимально точно виражає специфіку застосування графічних текстур. Вибір остаточного варіанта найбільш виразної композиції та затвердження його викладачем.

Композиція в кольорі (4 год.). Виконати власний варіант даної композиції з деталізацією форми. Уточнити деталі елементів композиції та виконати її за обраними графічними текстурами.

Рекомендована література:

основна: [1], [2], [3], [4], [5].

додаткова: [1], [2], [3], [4], [5].

Тема4. Засоби декоративної стилізації в композиції.

Стилізація природних форм (8 год.)

Композиційне вирішення заданої теми вимагає виконання вправ для засвоєння навичок трансформування природних форм у декоративні графічно-стилізовані.

Особливості стилізації в декоративній композиції та трансформування природних явищ дійсності через специфіку стилізації та відбір основних елементів для лаконічної форми вираження.

Виконати власний варіант даної композиції тушшю зі стилізацією форми. Узагальнити другорядні елементи, проаналізувати зміни характеру декоративної композиції (4 год.).

Виконання оригіналу композиції (4 год.). Перенести основні елементи композиційної схеми на формат оригіналу. Результатом роботи є композиційне вираження заданої теми. Оригінал композиції, за бажанням, виконується засобами комп'ютерної графіки.

Рекомендована література:

основна: [1], [2], [3], [4], [5].

додаткова: [1], [2], [3], [4], [5].

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Види діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	Не передбачено навчальним планом	

Відвідування семінарських занять	1	Не передбачено навчальним планом	
Відвідування практичних занять	1	14	14
Робота на семінарському занятті	10	Не передбачено навчальним планом	
Робота на практичному занятті	10	14	140
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	Не передбачено навчальним планом	
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	Не передбачено Вченою радою	
	Разом	-	199
Максимальна кількість балів:		199	
Розрахунок коефіцієнта:		199 : 100 = 1,99	

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Тема 1. Основні принципи композиції (симетрія, асиметрія; статика та динаміка). (6 год.)

Побудова симетричної статичної та асиметричної динамічної композиції формальними засобами. Пошукові варіанти виконуються за допомогою ескізних 4-5 варіантів. Композиційна складова в контексті основної теми, кольорова гамма та пропорції – за вибором студента.

Виконання серії пошукових ескізів на тему статичної й симетричної композиції за допомогою прийомів та засобів стилізації в декоративній композиції. Виконання основного варіанта (4 год.).

Виконання серії пошукових ескізів асиметричної динамічної композиції за допомогою прийомів та засобів стилізації в декоративній композиції. Вибір остаточного варіанта найбільш виразної композиції. Виконання основного варіанта (4 год.).

Рекомендована література:

основна: [1], [2], [3], [4], [5].

додаткова: [1], [2], [3], [4], [5].

Тема 2. Композиція метричного масштабу, орнаментика. (6 год.)

Побудова декоративної орнаментальної композиції (замкнутий, обмежений та необмежений простір).

Виконання комплексного завдання – створення власної декоративної композиції з елементами метричного масштабу. Основною концепцією є створення творчої складної композиції в кольорі.

Результатом вправи є композиційне вираження заданої теми. Композиції будуються з активним використанням кольору або мішаною технікою – пензель, перо, туш, гуаш, темпера, акрил тощо. Формат: А3.

Пошуки концептуального вирішення (2 год.). Виконання серії пошукових ескізів композиції, яка максимально точно виражає специфіку

емоційно-чуттєвого сприйняття вихідної тематики. Вибір остаточного варіанта найбільш виразної композиції та затвердження його викладачем.

Композиція в кольорі (4 год.). Виконати власний варіант даної композиції в кольорі з деталізацією форми. Узагальнити другорядні елементи, проаналізувати зміни характеру декоративної композиції. Результатом роботи є композиційне вираження заданої теми. Оригінал композиції виконується засобами комп'ютерної графіки.

Рекомендована література:

основна: [1], [2], [3], [4], [5].

додаткова: [1], [2], [3], [4], [5].

Тема 3. Самостійна робота. Графічні текстури та їх застосування в композиції (4 год.)

Виконання комплексного завдання – створення власної декоративної композиції з елементами графічних текстур. Основною концепцією є створення творчої композиції за допомогою різних графічних текстур.

Пошуки концептуального вирішення (2 год.). Виконання серії пошукових ескізів композиції, яка максимально точно виражає специфіку застосування графічних текстур. Вибір остаточного варіанта найбільш виразної композиції та затвердження його викладачем.

Композиція в кольорі (4 год.). Виконати власний варіант даної композиції з деталізацією форми. Уточнити деталі елементів композиції та виконати її за обраними графічними текстурами.

Рекомендована література:

основна: [1], [2], [3], [4], [5].

додаткова: [1], [2], [3], [4], [5].

**Тема 5. Самостійна робота.
Декоративна стилізація натюрморту.
Контраст. Нюанс. (12 год.)**

Кількісна міра активності. Побудувати дві композиції, що створюють ефект максимально можливої та мінімальної активності їх дії на емоційно-чуттєве сприйняття людини. В них необхідно максимально повно представити всі засоби формальної композиції – тон, колір, конфігурація, пластика, фактура, пропорції, розміщення в просторі тощо. Характер 16 активності зовнішніх та внутрішніх співвідношень задають композиційні категорії: контраст, нюанс.

Композиції будуються з активним використанням кольору мішаною технікою – пензель, перо, туш, гуаш, темпера, акрил тощо. Формат кожної композиції А3.

Контраст. Виконати ряд пошукових ескізів композиції категорії «контраст» в кольорі м'якими матеріалами. Кожний засіб (конфігурація, колір, тон, фактура, розмір, пропорції, пластика, складність, упорядкованість, просторовість, розміщення тощо) повинен знаходитись в граничному стані

активності (тобто як гранично велике і гранично мале, гранично складне і гранично просте, гранично чорне і гранично біле, гранично холодне і гранично гаряче, гранично конкретне і гранично аморфне тощо) нібито максимально віддалені один від одного на межі свого існування. Оригінал виконати без застосування аплікації на основі найкращого ескізу.

Нюанс. В категорії «нюанс» стан активності виражає не протилежність – всі розбіжності та відмінності знаходяться в зближеному нібито усередненому діапазоні. Це зближення характерне і насиченим і пастельним тонам (високому та низькому регістрі). Виконати ряд пошукових ескізів композиції м'якими матеріалами. Оригінал виконати без застосування аплікації на основі найкращого ескізу.

Рекомендована література:

основна: [1], [2], [3], [4], [5].

додаткова: [1], [2], [3], [4], [5].

Критерії оцінювання рівня виконання завдань для самостійної роботи:

1. Творча новизна композиційного вирішення теми – 2 б.
2. Змістові зв'язки елементів композиції – 1 б.
3. Гармонія кольорових плям – 1 б.
4. Вправність володіння технікою, загальне враження – 1 б.

Всього: 5 балів.

6.3. *Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.*

Модульний контроль здійснюється у вигляді виконання студентами творчої роботи на задану тему. Робота, що не відповідає темі не розглядається.

Критерії оцінювання модульного контролю

№ п/п	Критерії оцінювання	Кількість балів
1	Відповідність завданню (розмір, матеріал)	5
2	Композиційне рішення	5
3	Засоби стилізації	5
4	Колірне та тонове рішення	5
5	Завершеність роботи, загальне враження	5
	Всього	25

6.4. *Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.*

Навчальним планом семестровий контроль з навчальної дисципліни «Практика композиції» передбачено у формі модульного контролю (заліку) у

2 семестрі, який виставляється, як сума балів за всі форми роботи протягом півріччя.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Семестровий контроль навчальної діяльності студента з дисципліни «Композиція» проводиться у вигляді обов'язкового перегляду творчих практичних аудиторних та самостійних робіт, виконаних студентом у процесі навчальної діяльності протягом семестру.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни «Композиція»

Модулі	Змістовий модуль I			
Назва модуля	Основні принципи композиції. Засоби декоративної стилізації.			
Кількість балів за модуль	<i>199 балів</i>			
Теми	1	2	3	4
Теми практичних занять	Тема 1. Вступ. Типи композиції й прийоми. Основні принципи композиції (симетрія, асиметрія; статика та динаміка). 10 балів за заняття, разом – 40 балів+4 балів за відвідування 44 б.	Тема 2. Композиція метричного масштабу, орнаментика. 10 балів за заняття, разом – 30 балів+3 балів за відвідування 33 б.	Тема 3. Композиція метричного масштабу, орнаментика 10 балів за заняття, разом – 30 балів+3 балів за відвідування 33 б.	Тема 4. Засоби декоративної стилізації в композиції. Стилзація природних форм. 10 балів за заняття, разом – 40 балів+4 балів за відвідування 44 б.
Теми самостійних завдань	Тема 1. Основні принципи композиції (симетрія, асиметрія; статика та динаміка) 5 балів	Тема 2. Композиція метричного масштабу, орнаментика. 5 балів	Тема 3. Самостійна робота. Графічні текстури та їх застосування в композиції 5 балів	Тема 5. Самостійна робота. Декоративна стилізація натюрморту. Контраст. Ньюанс. 5 балів
Модульна контрольна робота	МКР – 25 балів			
Підсумковий рейтинговий бал	Разом: 199 балів (коефіцієнт успішності: 1,99)			

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Декоративно-ужиткове та образотворче мистецтво. Історія, теорія, практика: Збірник наукових праць. Випуск 4. Львів, 1993.
2. Зайцева В. І. Практика композиції: навчальний посібник. Київ : ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 116 с.
3. Михайленко В.Є., Яковлєв М.І. Основи композиції: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2004. 304 с.
4. Попов М. Т. Альбом: рисунок, живопис. Київ : ТОВ «Європа Прінт», 2008. 134 с.
5. Костенко Т. В. Основи композиції та тримірного формоутворення: навчально-методичний посібник. Харків : ХДАДМ, 2003. 256 с.
6. Туманов І. М. Рисунок. Живопис. Скульптура: Теоретико методологічні основи комплексного навчання. Львів: Аверс, 2010. 496 с.
7. Щербина В. Г. Практична композиція. Кривий Ріг : Оксан-Прінт, 2008. 187с.
8. Українське народне мистецтво: Живопис / Редкол.: Заболотний В.І. та ін. Київ: Мистецтво, 1967. 186 с.
9. Яремків М. Композиція. Тернопіль: «Підручники і посібники», 2005. 110 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника).

Додаткова:

1. Бідняк М.М. Архітектурна композиція. Львів: «Львівська політехніка», 2011. 152 с.
2. Гребенюк Г. Є. Основи композиції та рисунка. К.: Техніка, 2000. 224 с.
3. Ковалев Ф. В. Золотое сечение в живописи. К.: Вища школа, 2000. 144 с.
4. Писанко М. М. Рух, простір і час в образотворчому мистецтві. К.: Мистецтво, 2000. 128 с.
5. Шевченко В. Я. Композиція плаката. Харків, 2007. 100 с.

9. Додаткові ресурси:

1. Натюрморт. – Режим доступу: <http://www.cavespirit.com/node?page=6>
2. Плакат. – Режим доступу: <http://www.ukr-print.net/article/702.htm>
3. Словник образотворчого мистецтва. – Режим доступу: <http://slovari.yandex.ua/~книги/Словарь%20изобразительного%20искусства/Плакат>